

Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Kampen

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

6 december 2004 / rapportnummer 1219-116

commissie voor de milieueffectrapportage

De Gemeenteraad van Kampen
Postbus 5009
8260 GA KAMPEN

uw kenmerk
04/3053
04/7980

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Glastuin-
bouwgebied Koekoekspolder en de aan-
vulling hierop

uw brieven
3 juni 2004
27 oktober 2004

doorkiesnummer
(030) 234 76 35

ons kenmerk
1219-117/Ra/ab

Utrecht,
6 december 2004

Geachte Raad,

Met bovengenoemde brieven stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het glastuinbouwgebied Koekoekspolder. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Tijdens het gesprek over het eindconcept toetsingsadvies heeft de vertegenwoordiger van de gemeente Kampen als bevoegd gezag aangegeven de informatie ten aanzien van de nog bestaande essentiële tekortkoming in het MER nog voor het nemen van het besluit over het bestemmingsplan ter beschikking te willen hebben. Het betreft informatie met betrekking tot de passende beoordeling op grond van de Habitatrichtlijn. De initiatiefnemer heeft toegezegd deze informatie te zullen leveren in een aanvullende notitie die als oplegnotitie beschikbaar komt bij het MER en de aanvulling hierop. Indien gewenst, is de Commissie bereid deze aanvullende notitie te toetsen. In dat geval ontvangen wij graag tijdig uw adviesaanvraag voorzien van 7 exemplaren van de aanvullende notitie.

Ook ten aanzien van de overige onderwerpen in het toetsingsadvies, verneemt de Commissie graag hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

mr. F.W.R. Evers
voorzitter van de werkgroep voor de m.e.r.
glastuinbouwgebied Koekoekspolder

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiomer.nl

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Kampen
en de aanvulling daarop

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over het Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Kampen en de aanvulling daarop,

uitgebracht aan de gemeenteraad van Kampen door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

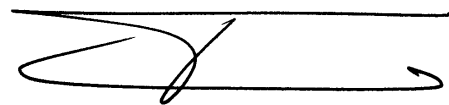
de werkgroep voor de m.e.r.
het Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Kampen

de secretaris

drs. B.C. Rademaker

de voorzitter

mr. F.W.R. Evers

Utrecht, 6 december 2004

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER INCLUSIEF DE AANVULLING.....	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Natuur.....	3
2.3 Onderbouwing mma en voorkeursalternatief.....	5
2.4 Ontsluiting, verkeersintensiteiten en effecten.....	7
2.5 Water en bodem.....	7

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 juni 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d. 30 augustus met uitstel van de adviestermijn.
2. Kennisgeving in de gemeente wijzer nr. 2004-23 d.d. 1 juni 2004
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Aanvullende effectbeschrijving natuur door de Commissie
- 5a. Vogelkundige relaties tussen de polder Mastenbroek en omringende Vogelrichtlijngebieden

1. INLEIDING

De ontwikkelingsmaatschappij Koekoekspolder B.V., bestaande uit gemeente Kampen, Grontmij en GLTO, wil de Koekoekspolder ontwikkelen tot een hoogwaardig en duurzaam glastuinbouwgebied. De hoeveelheid glastuinbouw zal daarvoor in een periode van 4 tot 6 jaar worden uitgebreid met circa 210 ha¹. Ten behoeve van de herziening van het bestemmingsplan voor het gebied is er een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Bij brief van 3 juni 2004² heeft de gemeenteraad van Kampen de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 9 juni 2004 ter inzage gelegd³.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- betrekking heeft op een essentiële tekortkoming in het MER;
- informatie bevat die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶, zoals vastgesteld op 30 mei 2002;
- op eventuele onjuistheden⁷;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over de bestemmingsplanherziening.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken be-

¹ In 1990 was er 20 ha glastuinbouw in de Koekoekspolder en in 2003 70 hectare.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁸ Wm, artikel 7.10

perkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Tijdens de toetsing heeft de Commissie een aantal essentiële tekortkomingen in het MER geconstateerd die zij heeft samengevat in een notitie. Hierover heeft op 25 augustus 2004 een deskundigenoverleg plaatsgevonden tussen initiatiefnemer, bevoegd gezag en de Commissie. Tijdens dit overleg heeft de Commissie haar voorlopige oordeel toegelicht en heeft de initiatiefnemer aanvullende informatie over de geconstateerde tekortkomingen gepresenteerd. Op basis van dit overleg heeft het bevoegd gezag de Commissie verzocht haar toetsingsadvies op te schorten om de initiatiefnemer in de gelegenheid te stellen een formele aanvulling op het MER op te stellen⁹.

Op 2 november 2004 heeft de Commissie de aanvullende informatie op het MER ontvangen in de vorm van twee documenten: de aanvulling en een bijlage-rapport met de variantenbeschrijving. Daarnaast heeft zij inzage gehad in een aantal achtergrondrapportages.

Dit advies bevat het oordeel van de Commissie over het MER inclusief de aanvulling hierop. De Commissie merkt op dat de aanvulling op het MER nog niet ter inzage heeft gelegen en dat zij dus geen inspraakreacties op de aanvulling bij haar advies heeft kunnen betrekken.

■ De Commissie adviseert deze aanvulling op het MER alsnog ter inzage te leggen, bijvoorbeeld gelijktijdig met de bekendmaking van het ontwerp-bestemmingsplan. Hierbij verdient het aanbeveling om het MER, de aanvulling en de relevante achtergronddocumenten beter toegankelijk te maken door een duidelijke leeswijzer of geactualiseerde samenvatting te presenteren. Het is raadzaam om in het besluit expliciet aan te geven hoe de informatie uit het oorspronkelijke MER en de later beschikbaar gekomen informatie bij de besluitvorming meegewogen zijn, zodat de milieu- en andere overwegingen bij de gemaakte keuzes voor iedereen navolgbaar worden.

2. OORDEEL OVER HET MER INCLUSIEF DE AANVULLING

2.1 Algemeen

De Commissie is van mening dat het **MER inclusief de aanvulling hierop niet alle essentiële informatie** bevat om het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te kunnen geven.

Het MER is methodologisch opgezet en het voornemen is in algemene zin helder in beeld gebracht. Er is echter te globaal invulling gegeven aan de hoofdpunten van de vastgestelde richtlijnen. De Commissie heeft bij de toetsing van het MER op de volgende punten essentiële tekortkomingen gesignaleerd:

- de effecten voor de natuur
- de onderbouwing van het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) en het voorkeursalternatief en de vergelijking op milieugevolgen;
- de ontsluiting en verkeersintensiteiten;
- de effecten voor water en bodem.

⁹ Zie bijlage 1A.

Op een aantal punten (zie §2.3 t/m 2.5) geeft de aanvulling voldoende informatie. Ten aanzien van de effecten van het voornemen op de natuurwaarden in nabijgelegen gevoelige gebieden is nog onvoldoende informatie beschikbaar gekomen (zie §2.2).

In de volgende paragrafen wordt het oordeel over het MER en de aanvulling hierop nader toegelicht. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op het oordeel over het oorspronkelijke MER en de aanvulling hierop. Waar relevant heeft de Commissie aanbevelingen voor de verdere besluitvorming gedaan.

2.2 Natuur

MER

Effecten binnen het plangebied

In het MER zijn de effecten op de natuurwaarden in het plangebied voldoende aan de orde gekomen. Er wordt een overzicht gepresenteerd van voorkomende soorten waarvoor ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet. Het MER geeft echter niet aan hoe aantasting van deze soorten voorkomen, gemitigeerd of gecompenseerd kan worden. Uit de effectbeschrijving wordt eveneens duidelijk dat er sprake zal zijn van verlies van weidevogelgebied en verlies van openheid binnen de polder, maar in de eindbeoordeling komt dat niet helder naar voren. De Commissie heeft geadviseerd om in een aanvulling op het MER aan te geven hoe aantasting van beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen of gemitigeerd kan worden.

De ecohydrologische potenties van het plangebied zijn in het MER niet beschreven, zodat onduidelijk is in hoeverre met deze potenties rekening is gehouden bij de ontwikkeling van het mma of het voorkeursalternatief. De natuurdoelen zijn niet geconcretiseerd en de hiermee samenhangende inrichtingscondities (bijvoorbeeld ten aanzien van kwel) zijn niet uitgewerkt in het mma of het voorkeursalternatief, maar worden doorgeschoven naar de vervolgfase. De Commissie heeft, gegeven de doelstellingen, geadviseerd om in de aanvulling op het MER duidelijk te maken hoe de plaats en invulling van de te behouden en te ontwikkelen milieu- en natuurdoeltypen wordt afgestemd op de ecohydrologische potenties. Hiervoor moet een inrichtingsschets¹⁰ opgesteld worden van de te ontwikkelen natuurdoeltypen, waarbij een relatie wordt gelegd met de waterhuishoudkundige inrichtingsschets (zie §2.5).

Effecten buiten het plangebied

De Commissie constateert dat de begrenzing van het studiegebied stopt bij de grenzen van het plangebied. Nabij het plangebied gelegen gevoelige gebieden en hun ecologische kwaliteiten zijn niet helder op kaart weergegeven, waardoor de externe werking van het voornemen niet te bepalen is. Zo is niet duidelijk geworden in hoeverre emissies van licht, geluid en pesticiden verstoring of aantasting van nabijgelegen natuurgebieden (weidevogelgebied en Vogelrichtlijngebieden) en hier aanwezige beschermde/kwalificerende vogelsoorten tot gevolg kunnen hebben.

De Commissie is van mening dat dit een essentiële tekortkoming betreft en heeft geadviseerd om in de aanvulling op het MER:

- een ruimer studiegebied te definiëren gebaseerd op de mogelijke reikwijdte van de effecten;
- de ligging van de ecologisch gevoelige gebieden in het studiegebied en hun kwaliteiten inzichtelijk te maken;

¹⁰ Zoals beschreven in §2.2.2, pagina 7 van de vastgestelde richtlijnen.

- de kwalificerende soorten en habitats te beschrijven voor de aanwezige Vogel- en Habitatrichtlijngebieden;
- een indicatie te geven van broedvogelsoorten, dichtheden (verspreidingskaarten) en het relatieve belang van de soort voor waardevolle weidevogelgebieden, zoals de Mastenbroekpolder;

Tenslotte heeft de Commissie geadviseerd om in de aanvulling in te gaan op de mogelijke aantasting van deze kwaliteiten door het voornemen, de significantie hiervan en de mogelijkheden van mitigatie dan wel compensatie.

Aanvulling op het MER

Effecten binnen het plangebied

Met het oog op de ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet heeft voor fase 1 van de glastuinbouwontwikkeling een actualisering van inventarisatiegegevens in het plangebied plaatsgevonden, waarbij ook aandacht wordt geschonken aan mitigatie. Voor het mma en het voorkeursalternatief wordt het groene raamwerk duidelijker in beeld gebracht.

Er is een inrichtingsschets opgesteld met de te ontwikkelen natuurdoeltypen, maar onduidelijk blijft waar welke doelen het beste te realiseren zijn. In de aanvulling wordt een ambitieuze keuze gemaakt voor het type 'blauwgrasland' als natuurdoel.

- De Commissie acht dit niet realistisch en beveelt aan om bij de verdere planuitwerking bijvoorbeeld 'mesotrofe verlandingsreeksen' als natuurdoel uit te werken om de kwel optimaal te benutten.

Effecten buiten het plangebied

De gevoelige gebieden en de kwalificerende/aanwezige soorten zijn in de aanvulling kwalitatief beschreven. De relevante voorkomens van soorten zijn echter niet op kaart weergegeven en verspreidingsgegevens ontbreken. Hierdoor ontbreekt de onderbouwing van de conclusie in het MER en de aanvulling dat de effecten op de kwalificerende/beschermde soorten niet significant zullen zijn. Bijvoorbeeld polder Mastenbroek is een zeer waardevol vogelgebied en een pleisterplaats voor de voor het nabijgelegen Vogelrichtlijngebied kwalificerende ganzen en zwanen. Het MER en de aanvulling maken niet aannemelijk dat de benodigde condities (in termen van geluidsbelasting, lichtemissies en luchtverontreiniging) voor deze soorten gehandhaafd blijven. In de aanvulling wordt aangenomen dat de effecten van assimilatielicht op gevoelige gebieden niet belangrijk zullen zijn, zonder dat hier een goede onderbouwing voor wordt gegeven. De aanvulling gaat niet in op de effecten van emissie van pesticiden.

Aanvullende analyse door de Commissie

De Commissie heeft op basis van bestaande gegevens een beperkte analyse van de effecten op natuurwaarden in nabijgelegen gevoelig gebied uitgevoerd¹¹. Hieruit blijkt dat er een reële kans is dat de effecten op de natuurwaarden in de omgeving groter zijn dan nu in het MER en de aanvulling wordt gepresenteerd. De Commissie concludeert dan ook dat het MER en de aanvulling onvoldoende informatie leveren op dit punt. De aanvullende informatie in bijlagen 5 en 5a geeft in ieder geval aan dat er mogelijk wel sprake zal zijn van relevante gevolgen van een combinatie van lichthinder, geluid, verkeer voor de natuurwaarden.

¹¹ Zie bijlage 5 en 5a.

Conclusie

De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling hierop onvoldoende inzicht bieden in de gecombineerde effecten van het voornemen en de alternatieven op de beschermde/kwalificerende vogelsoorten in nabijgelegen gevoelige gebieden. Zij is van mening dat het op grond van externe werking niet uitgesloten kan worden dat er significante gevolgen op zullen treden op de nabijgelegen Vogelrichtlijngebieden. Dit betekent dat er een passende beoordeling¹² uitgevoerd moet worden.

Gezien de consequenties van de keuze van varianten (ontsluiting; zie ook §2.4) en maatregelen (afscherming van licht van kassen; zie ook §2.3) voor de effectbepaling, is de Commissie van mening dat dit essentiële informatie voor de besluitvorming betreft.

De Commissie doet de volgende aanbevelingen voor de besluitvorming:

- Betrek de effecten op de weidevogels in de polder Mastenbroek en de hier vóórkommende kwalificerende soorten voor het Vogelrichtlijngebied bij de keuze van de gewenste verkeers- en ontsluitingsstructuur van de Koekoekspolder en kijk of dit aanleiding geeft voor een heroverweging van de voorkeursontsluitingsvariant via de Hagedoornweg en door de polder Mastenbroek;
- Betrek de natuureffecten bij de keuze en motivering van de inrichting van de Hagedoornweg met een hoogopgaande laanbeplanting;
- Bekijk welke maatregelen bovengenoemde effecten kunnen voorkomen of mitigeren en ontwikkel, met name indien er sprake blijkt te zijn van significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied, dwingende voorschriften met betrekking tot de bovenaf-dichting en het tegengaan van diffuse emissies van pesticiden.
- Tenslotte is het van belang om bij het besluit aan te geven hoe de ontwikkeling van natuurwaarden in de omgeving van het plangebied gemonitord zal worden.

2.3

Onderbouwing mma en voorkeursalternatief

Algemeen

In het MER en de samenvatting worden de milieugevolgen van zowel het mma als het voorkeursalternatief positief gescoord. De Commissie merkt op dat dit alleen zo is omdat de autonome ontwikkeling, die als referentiesituatie fungeert, een sterk negatief effect heeft op het milieu. Ten opzichte van de huidige situatie zal de voorgenomen activiteit op onderdelen een minder positief beeld te zien geven.

MER

De variantenvergelijking in het MER heeft op basis van alleen kwalitatieve informatie plaatsgevonden en de gemaakte afweging van varianten is niet overal navolgbaar. Het is niet altijd duidelijk waarom bepaalde varianten onderzocht zijn en op basis van welke milieuargumenten of andere overwegingen in het mma en het voorkeursalternatief¹³ voor een bepaalde variant gekozen wordt. Afwegingscriteria, tabellen met goed onderbouwde scores en inrichtingsschetsen met knelpunten, potenties en doelen ten aanzien van natuur en

¹² Passende beoordeling op grond van de Habitatrichtlijn, artikel 6, lid 3. Indien hieruit blijkt dat er zekerheid bestaat dat het project de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden niet zal aantasten, dan hoeven de overige stappen (in lid 4) niet doorlopen te worden.

¹³ Zo wordt voor op een aantal punten op basis van 'economische redenen' voor een terugvaloptie gekozen, zonder dat dit toegelicht wordt.

waterhuishouding ontbreken. Inrichtingsverschillen tussen mma en voorkeursalternatief (ten aanzien van de locatie van het bedrijventerrein, het volkstuintencomplex, het slotenpatroon, de inrichting van de plangebiedsgrenzen) zijn niet navolgbaar¹⁴. Het MER geeft niet aan welke milieuvriendelijke maatregelen genomen kunnen worden om het milieu (natuur in en buiten het gebied, landschappelijke waarden, ecohydrologische potenties, kwaliteit woon- en leefomgeving, recreatief medegebruik) in de polder en daarbuiten zo veel mogelijk te sparen of te stimuleren.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER de keuze van en het onderscheid tussen het mma en het voorkeursalternatief nader te onderbouwen en met heldere inrichtingsschetsen te illustreren, zodat de keuzemogelijkheden en de consequenties van keuzes voor omwonenden en bestuurders helder worden. De argumenten om af te wijken van het mma dienen overtuigend en navolgbaar gepresenteerd te worden.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling wordt het proces dat ten grondslag ligt aan de gemaakte keuzes beter inzichtelijk gemaakt. Er is een aantal varianten aan de variantenuitwerking toegevoegd en de afweging van varianten en de samenstelling van het mma en het voorkeursalternatief zijn beter gemotiveerd. De verschillen in inrichting tussen mma en voorkeursalternatief zijn verklaard en het wordt helder uit deze beschouwing dat in de afwegingen milieuargumenten vaak een ondergeschikte rol spelen. Zo wordt wel aangegeven wat de meest milieuvriendelijke varianten voor de ontsluiting, de locatie van het volkstuintencomplex en het bedrijventerrein zijn, maar anderzijds wordt gezegd dat er al met bewoners over gesproken is, waarbij toezeggingen zijn gedaan. De Commissie merkt op dat deze keuzes gemaakt zijn vooruitlopend op het MER en dat daardoor kansen voor milieuvriendelijke oplossingen niet benut worden¹⁵.

Afstemming op het gebied van water, energie en andere primaire processen binnen glastuinbouwgebieden is maatwerk en vereist creativiteit. Er zijn ontwikkelingen in andere glastuinbouwgebieden waarbij men tracht tot een optimale afstemming van behoeften te komen.

■ De Commissie beveelt aan om bij het besluit over het voorkeursalternatief de status van de reeds gedane toezeggingen toe te lichten en de in het MER beschikbaar gekomen informatie over meer milieuvriendelijke opties bij de afweging te betrekken. Milieuvriendelijke maatregelen ten aanzien van water, energie, woon- en leefklimaat en recreatief medegebruik dienen bij de verdere planuitwerking alsnog in beschouwing genomen te worden¹⁶. Mede gelet op de aangrenzende ecologisch gevoelige gebieden (zie ook §2.2) verdient het aanbeveling om in de uitwerkingsfase de techni-

¹⁴ Ook verschillende insprekers vragen om een toelichting op de invulling en zonering van het gebied op basis van de ecologische en landschappelijke waarden en kwaliteiten. Met name de locatie van het bedrijventerrein en een aantal gekozen verkeerskundige oplossingen vindt men niet logisch of navolgbaar, zie bijvoorbeeld inspraakreacties 4, 7, 16, 21 en 22 (bijlage 4).

¹⁵ Ook in inspraakreactie 22 wordt gemeld dat het benutten van kansen in het mma niet sterk terugkomt. Verder zijn insprekers van mening dat in het MER te makkelijk wordt omgegaan met de lichthinderproblematiek, zie bijvoorbeeld inspraakreacties 4, 7 en 11 (bijlage 4).

¹⁶ Hierbij kan gekeken worden naar recente ontwikkelingen elders, bijvoorbeeld de energieclusters Bergschenhoek en Harmelerwaard; en het MER Glastuinbouwgebied Bergerden, waarin een bepaalde clustering van woningen onderzocht is om de sociale integratie te bevorderen. Ook is het zinvol kennis te nemen van bestemmingsplannen voor bijvoorbeeld het glastuinbouwgebied Bergerden en glastuinbouwgebied Reimerswaal, waarin nadere eisen worden gesteld aan de lichtemissie. Een derde relevante bron van informatie waar bij de planuitwerking gebruik van gemaakt kan worden, is het Plan van Aanpak belichting en afscherming in de glastuinbouw dat door de Stichting Natuur en Milieu (SNM) en de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) op 5 oktober 2004 is ondertekend.

sche en bedrijfseconomische haalbaarheid van verduisteringsmaatregelen als onderdeel van het voorkeursalternatief nader te bestuderen.

2.4 Ontsluiting, verkeersintensiteiten en effecten

MER

De beschrijving van verkeerseffecten blijft beperkt tot een beschrijving van de ligging van de aanwezige en toekomstige infrastructuur. De afweging van de vijf ontsluitingsvarianten is niet navolgbaar en wordt ook niet inzichtelijk gemaakt in het achtergronddocument Wegenstructuur Koekoekspolder. De Commissie acht het aannemelijk dat variant 1, die uit politieke overwegingen in het voorkeursalternatief opgenomen is, verkeerskundig gezien de meest voor de hand liggende oplossing is, maar heeft aanbevolen om in een aanvulling op het MER de afweging tussen de vijf ontsluitingsvarianten beter te onderbouwen, mede op basis van het te verwachten gebruik.

In het MER wordt geen inzicht geboden in de huidige en de te verwachten vervoersbewegingen en verkeersintensiteiten en de hieraan gerelateerde geluidbelasting. De Commissie heeft geadviseerd om in de aanvulling op het MER kwantitatief inzicht te bieden in de verkeersintensiteiten (vrachtverkeer, personenautoverkeer) die ten gevolge van het voornemen (glastuinbouw inclusief het bedrijventerrein) zullen optreden en de hieraan gerelateerde geluidsbelasting en mate van hinder voor bewoners in en rondom het plangebied en de verstoring van beschermde diersoorten in het studiegebied.

Aanvulling op het MER

De modellen voor de wegenstructuur zijn goed in beeld gebracht in de aanvulling op het MER. Verkeersintensiteiten en geluidsgegevens voor de huidige situatie en het voorkeursalternatief (variant 1) zijn in een akoestisch achtergrondrapport te vinden. Hieruit blijkt dat de toename van de verkeersbewegingen in het studiegebied naar verwachting beperkt zal zijn.

De Commissie merkt op dat de afweging van de varianten niet op basis van milieuargumenten heeft plaatsgevonden. Zij is van mening dat variant 1 naar alle waarschijnlijkheid het gunstigst scoort ten aanzien van geluidhinder voor omwonenden, maar voor de verstoring van de weidevogels in de aangrenzende Mastenbroekpolder negatief uitpakt. Deze negatieve effecten zijn in het MER en de aanvulling onvoldoende aan de orde gekomen (zie ook §2.2).

- De Commissie beveelt aan om, indien gekozen wordt voor variant 1, bij het besluit duidelijk aan te geven welke mitigerende of preventieve maatregelen getroffen worden om eventuele negatieve effecten te voorkomen of te mitigeren¹⁷. Verder verwijst zij naar de aanbevelingen in §2.2.

2.5 Water en bodem

MER

In het MER worden weinig kwantitatieve gegevens gepresenteerd over de waterhuishoudkundige situatie, de te realiseren voorzieningen en de te treffen maatregelen ten aanzien van water. Het MER en de watertoets maken wel aannemelijk dat de effecten van het voornemen beperkt zullen blijven. De

¹⁷ Ook is het zinvol bij het besluit in te gaan op de infrastructurele knelpunten die door insprekers worden geconstateerd en deze te betrekken bij de afweging van de ontsluitingsvarianten, zie bijvoorbeeld inspraakreacties 1, 4, 7, 13, 21, 22 (bijlage 4).

locatiekeuze is met name gebaseerd op het feit dat dit gebied van oudsher een (glas)tuinbouwlocatie is. In het MER wordt gemeld dat de locatie vanuit waterhuishoudkundig perspectief ongunstig is (zeer nat en laaggelegen) en dat nadelige effecten moeten worden voorkomen door het treffen van passende waterhuishoudkundige maatregelen. De plaats, aard en omvang van de knelpunten in de waterhuishouding worden niet concreet gemaakt.

De Commissie heeft geadviseerd om in een aanvulling op het MER een inrichtingsschets¹⁸ te presenteren waarin het waterhuishoudkundige systeem (waterpeilen en waterpartijen) en de knelpunten inzichtelijk worden gemaakt. Daarnaast heeft zij gevraagd aan te geven welke maatregelen getroffen kunnen worden om knelpunten op te lossen.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling wordt een inrichtingsschets gepresenteerd waarin de waterpartijen zijn opgenomen. Knelpunten en de te nemen maatregelen zijn echter niet nader geconcretiseerd en in kaart gebracht¹⁹. In een achtergrondrapportage (Grontmij, oktober 2003) wordt een zeer helder beeld geschetst van de gietwatervoorziening voor het glastuinbouwgebied. Deze informatie is niet in het MER of de aanvulling terug te vinden. Hoewel kwantitatieve informatie in het MER, de aanvulling en de achtergronddocumenten ontbreekt, maakt de gepresenteerde informatie het voldoende aannemelijk dat de effecten van het voornemen op het waterhuishoudingssysteem en de bodem beperkt zullen zijn²⁰.

■ De Commissie is van mening dat er voor het besluit over het bestemmingsplan voldoende informatie beschikbaar is gekomen en adviseert om de kwantitatieve beschrijving van de effecten en de te nemen maatregelen in de verdere planuitwerking nader te concretiseren en de daadwerkelijke effecten (in het plangebied maar ook in de aangrenzende gebieden) te monitoren na realisatie van de glastuinbouw.

Overige opmerkingen

De Commissie merkt op dat in het voorkeursalternatief het brijnwater naar het oppervlakte zal worden geloosd. Zij onderschrijft de conclusie in het MER dat afvoer van het brijnwater naar de riolering geen oplossing biedt en merkt op dat deze optie dus ook niet in het mma thuis hoort. Het MER geeft geen goede indicatie van de gevolgen die lozing van het brijnwater heeft voor de oppervlaktewaterkwaliteit. De Commissie kan echter afleiden dat, zelfs als al het gietwater aan het grondwater onttrokken wordt en alle hiervan afkomstige brijnwater op het oppervlakte geloosd wordt, de stijging van de zoutconcentraties in het oppervlaktewater verwaarloosbaar zou zijn. De Commissie constateert dan ook dat er op dit punt dan ook geen sprake is van een essentiële tekortkoming.

In de aanvulling op het MER maakt de afvoer van brijnwater naar de riolering naar de mening van de Commissie terecht geen deel meer uit van het mma.

¹⁸ Zie §2.2.2, pagina 7 van de vastgestelde richtlijnen voor een uitgebreide beschrijving van de inrichtingsschets.

¹⁹ Zie ook inspraakreactie 22, waarin wordt opgemerkt dat het MER niet ingaat op de effecten van het waterbeheer in de Koekoekspolder op de maaiveld dalingen in aangrenzende gebieden (bijlage 4).

²⁰ De Commissie merkt naar aanleiding van inspraakreactie 4 (zie bijlage 4) op dat het dichtmaken van de dijk bij de Hagendoornweg geen afname van de kwel in de polder zal bewerkstelligen. De 19 mm/dag komt niet uit de dijk, maar uit het watervoerend pakket onder de dijk. De door de inspreker gevreesde verzakking vlak achter de dijk zal dus niet optreden. Ten zuiden van de Hagendoornweg zal mogelijk een lichte grondwaterstandsverhoging plaatsvinden. Het verdient aanbeveling om de te verwachten effecten expliciet te vermelden bij het besluit en te communiceren naar insprekers.

De bestaande bodemverontreiniging wordt in het MER voldoende beschreven. Het MER signaleert dat er mogelijk sprake kan zijn van verontreinigde waterbodems.

- De Commissie beveelt aan om bij het besluit aan te geven hoe hier mee omgegaan zal worden en zonodig in overleg met het waterschap Groot-Salland een saneringsplan te ontwikkelen.

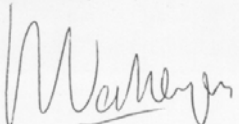
BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Glastuinbouwgebied Koekoekspolder
en de aanvulling daarop

(bijlagen 1 t/m 5a)

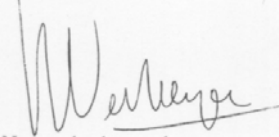
BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 juni 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

 GEMEENTE KAMPEN	 Commissie voor de milieu-effectrapportage		Milieu en Reiniging	
	ingekomen : 4 JUNI 2004		Bezoekadres: Burg. Berghuisplein 1 postbus 5009 8260 GA Kampen tel: 038 3392999 fax: 038 3392655 E-mail: info@kampen.nl www.kampen.nl	
	nummer 9X			
	dossier 1219-45 + 147			
	konink naar : Ra/Bib			
		Aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		
Uw brief/kenmerk		Ons kenmerk	Behandeld door	Bijlage(n)
		04/3053	S. de Jong	9
			Doorkiesnummer	Datum
			3392886	3 juni 2004
Onderwerp MER Koekoekspolder				
Geachte heer/mevrouw,				
De Ontwikkelingsmaatschappij Koekoekspolder BV (initiatiefnemer) heeft het voornemen om door middel van een publiek-private samenwerking de Koekoekspolder te ontwikkelen tot een modern, grootschalig en duurzaam glastuinbouwgebied. De hoeveelheid glastuinbouw zal daarvoor in een periode van 4 tot 6 jaar met circa 210 ha worden uitgebreid. De initiatiefnemer heeft hiertoe het MER Koekoekspolder (bijgevoegd) opgesteld. Het Milieu-effectrapport (MER) is nodig voor de herziening van het bestemmingsplan voor het gebied. Wij stellen u in de gelegenheid hierover advies uit te brengen. Ter uwer informatie kan nog worden opgemerkt, dat de Provinciale Commissie voor de Fysieke Leefomgeving ook om advies is gevraagd. Verder is nog van belang te vermelden, dat op 2 juni 2004 de aanvaardbaarverklaring van het MER door het bevoegd gezag openbaar bekend is gemaakt en dat de inzagetermijn loopt van 9 juni tot 7 juli 2004. Tot slot delen wij u nog mee, dat op 23 juni 2004, een informatie-avond voor zowel het MER als het voorontwerp-bestemmingsplan zal worden georganiseerd.				
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.				
Hoogachtend, Het Bevoegd gezag, De gemeenteraad van Kampen Namens deze,				
				
Mw. H.G.A.M. Verheyen Directeur sector grondgebied				
				
Bank: BNG Den Haag rekeningnummer 285004409 Postbank rekeningnummer 851771				

BIJLAGE 1A

Brief van het bevoegd gezag d.d. 30 augustus 2004, met uitstel van de adviestertermijn

 GEMEENTE KAMPEN		<i>Milieu en Reiniging</i> Bezoekadres: Burg. Berghuisplein 1 postbus 5009 8260 GA Kampen tel: 038 3392999 fax: 038 3392655 E-mail: info@kampen.nl www.kampen.nl	
 Commissie voor de milieu-effectrapportage		Commissie voor de Milieu Effectrapportage T.a.v. mevr. B. Rademaker Postbus 2345 3500 GH UTRECHT	
ingekomen: 31 AUG. 2004			
nummer			
dossier 1219-89			
kopie naar: Ra ab			
Uw brief/kenmerk		Behandeld door	Bijlage(n)
Ons kenmerk 0417980		S. de Jong	
Onderwerp Verlenging adviestertermijn		Doorkiesnummer 3392886	Datum 30 AUG. 2004
Geachte mevrouw Rademaker, Naar aanleiding van het onlangs gehouden deskundigenoverleg tussen de commissie MER, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag over de MER Koekoekspolder, berichten wij u het volgende. Uit het deskundigenoverleg is met name gebleken dat het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) van de MER Koekoekspolder nog onvoldoende is uitgewerkt en dat daardoor de vergelijking met het voorkeursalternatief (VKA) onvoldoende uit de verf is gekomen. Wij hechten aan een positief advies van de commissie. Daarom hebben wij met de initiatiefnemer afgesproken, dat deze in overleg met ons de nodige informatie zal aanvullen. De reguliere adviestertermijn voor de commissie is echter verstreken. Hierdoor is een verlenging hiervan noodzakelijk. Wij kunnen ons dan ook vinden in een verlenging van de adviestertermijn tot 1 november 2004. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Hoogachtend, Namens het bevoegd gezag, mevrouw mr. ing. H.G.A.M. Verheyen directeur sector Grondgebied			
 Kampen IJsselsterk			
Bank: BNG Den Haag rekeningnummer 285004409 Postbank rekeningnummer 851771			

BIJLAGE 2

Kennisgeving van het milieueffectrapport in de gemeentewijzer van Kampen nr. 2004-23 d.d. 1 juni 2004

Officiële informatie van de gemeente Kampen

colofon

nr. 2004-23
1 juni 2004

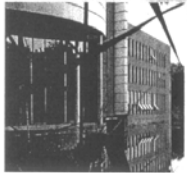

Foto: Molenberg Regio

Bezoekadres
Burgemeester Berghuisplein 1, Kampen
Openingstijden: maandag t/m vrijdag
van 8.30 - 17.00 uur
Postadres: Postbus 5009, 8260 GA Kampen
Website: www.kampen.nl
E-mail: info@kampen.nl
Telefoonnummer: 038 - 339 29 99
Faxnummer: 038 - 339 26 55

Publieksbalie
Telefoonnummer: 038 - 339 29 99
Faxnummer: 038 - 339 26 55
Openingstijden: maandag t/m donderdag
van 9.00 - 12.30 en 13.30 - 16.00 uur
Woensdag tot 19.00 uur
Vrijdagsmiddag gesloten
(diensten: o.a. aanvragen paspoort,
geboorte-aangiften en bouwvergunningen)
(niet op woensdagavond: sociale zaken/
belasting/kwijtscheldingen)

Voor een gesprek met de burgemeester
of een werthouder dient u contact op te
nemen met het bestuurssecretariaat;
telefoonnummer: 038 - 339 26 10

Brandweer
Telefoonnummer: 038 - 331 44 44
Alarmnummer: 112
Centraal meldnummer: 038 - 331 2414
(voor brand, overval, misdrijf)

**Inspraak voorontwerpbestemmingsplan
'Koekoekspolder' en Milieueffectrapport-
(MER) Koekoekspolder**
Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Kampen maken bekend, dat
voor het tuinbouwgebied 'De Koekoek'
een voorontwerpbestemmingsplan is
opgesteld en dat de gemeenteraad van de
gemeente Kampen het MER Koekoeks-
polder aanvaardbaar heeft verklaard.
De Koekoekspolder BV is van plan om de
Koekoekspolder tot een hoogwaardig
glastuinbouwgebied te ontwikkelen. Het
gebied is ongeveer 600 ha groot en biedt
plaats aan 210 ha nieuwe glastuinbouw.
Het vigerende bestemmingsplan biedt
onvoldoende mogelijkheden om de voor-
gestane ontwikkeling te realiseren. Voor
een adequate huisvesting van de moderne
glastuinbouwbedrijven met de hieraan te
verbinden collectieve voorzieningen, aan-
passingen van de huidige wegenstructuur
en het uitbreiden van de waterberging
maken een integrale herziening van het
bestemmingsplan noodzakelijk.

Gelet op de omvang van het glastuin-
bouwgebied dient conform het Besluit
milieu-effectrapportage (m.e.r.) een Milieu-
effectrapport (MER) te worden opgesteld.
Hierin worden van de voorgenomen acti-
viteiten de te verwachten gevolgen voor
het milieu beschreven. De toepassing van
duurzame technieken op het gebied van
energie, water en afval spelen daarbij een
belangrijke rol. Het voorkeursalternatief uit
deze MER is vertaald naar het vooront-
werpbestemmingsplan.

In verband met de voorbereiding van de
bestemmingsplanherziening en het MER
wordt inspraak geboden. De stukken die
hierop betrekking hebben liggen met
ingang van woensdag 9 juni 2004 gedu-
rende een periode van vier weken ter
inzage (tijdens kantooruren) in de centrale
hal van het stadhuis, Burgemeester Berg-
huisplein 1 te Kampen. Tijdens de periode

Op 23 juni 2004 wordt de gemeenteraad
gemaakt om schriftelijk of mondeling een
advies te geven op het voorontwerpbestem-
mingsplan kenbaar te maken en opmerkingen te
maken over de inhoud van het MER.
Tijdens een openbare inspraakavond wordt
de mogelijkheid geboden om opmerkingen
met betrekking tot de inhoud van het MER
en zienswijzen ten aanzien van het voor-
ontwerpbestemmingsplan mondeling naar
voren te brengen. Deze avond is belegd
op woensdag 23 juni 2004 om 20.00 uur
in de sporthal 'Oosterholthoeve', Ooster-
holthweg 11 te IJsselmuiden.

Reacties met betrekking tot het vooront-
werpbestemmingsplan kunnen worden
gericht aan Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Kampen, postbus 5009,
8260 GA Kampen. Reacties met betrekking
tot het milieueffectrapport (MER) dienen
te worden gericht aan de gemeenteraad
van de gemeente Kampen, postbus 5009,
8260 GA Kampen, onder vermelding van
'Opmerkingen Milieueffectrapport
'Koekoekspolder'. Een exemplaar van het
milieueffectrapport kan op aanvraag wor-
den toegestuurd na betaling van € 30,-.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemers: Stuurgroep Koekoekspolder bestaande uit de Gemeente Kampen, Grontmij en de GLTO.

Bevoegd gezag: gemeente Kampen

Besluit: wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.3

Activiteit: uitbreiding van het glastuinbouwgebied de Koekoekspolder met circa 210 hectare.

Procedurele gegevens:

Kennisgeving startnotitie: 27 november 2001

Richtlijnenadvies uitgebracht: 7 februari 2002

Richtlijnen vastgesteld: 30 mei 2002

Kennisgeving MER: 2 juni 2004

Aanvulling MER ontvangen: 2 november 2004

Toetsingsadvies uitgebracht: 6 december 2004

Bijzonderheden: Bij de toetsing van het MER heeft de Commissie een aantal essentiële tekortkomingen geconstateerd. Na overleg heeft het bevoegd gezag de Commissie verzocht haar toetsingsadvies op te schorten om de initiatiefnemer in de gelegenheid te stellen een formele aanvulling op het MER op te stellen. Op 2 november 2004 heeft de Commissie de aanvullende informatie op het MER ontvangen en bij de toetsing hiervan geconstateerd dat er ten aanzien van de gecombineerde (licht, geluid en overige) effecten van het voorkomen op de natuurwaarden nog steeds sprake is van een essentiële tekortkoming. In het MER en in de aanvulling wordt geconcludeerd dat er waarschijnlijk geen significante effecten op de natuurwaarden zullen optreden, terwijl de Commissie van mening is, op basis van een globale analyse die zij heeft uitgevoerd, dat het optreden van significante effecten op het Vogelrichtlijngebied door middel van externe werking, niet uitgesloten kan worden. Dit betekent dat er een passende beoordeling op grond van de Habitatrichtlijn uitgevoerd moet worden. De Commissie acht het van belang dat de significantie van bovengenoemde effecten inzichtelijk gemaakt wordt voordat er een besluit genomen wordt, omdat de keuze van de inrichting van invloed is op de omvang van de gevolgen. Zij heeft aanbevolen om deze informatie alsnog te leveren, zodat deze bij de besluitvorming meegewogen kan worden bij de keuze van de ontsluitingsvariant, inrichting van de ontsluitingsweg en de te nemen maatregelen om met name lichthinder terug te dringen. De huidige aanvulling heeft nog niet ter inzage gelegen. De Commissie heeft aanbevolen om dit alsnog te doen, bijvoorbeeld samen met de informatie over de passende beoordeling en gelijktijdig met de bekendmaking van het bestemmingsplan.

Samenstelling van de werkgroep:

dr.ir. J.J.T.M. Geerards (voorzitter richtlijnen)

mr. F.W.R. Evers (voorzitter toetsing)

drs. L.Oprel

ing. B. Peters

drs. N.M. de Rooij

dr. N.P.J. de Vries

Secretaris van de werkgroep: drs. D. Kolkman (richtlijnen),

drs. B.C. Rademaker (toetsing)

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20040628	D.H. Fix	IJsselmuiden	20040713
2.	20040705	J.A. de Leeuw	IJsselmuiden	20040713
3.	20040705	Fam. D. Kootstra	IJsselmuiden	20040713
4.	20040702	E.J. Prins	IJsselmuiden	20040713
5.	20040705	Stichting Rechtsbijstand, namens de heer en mevrouw Wup- Kloosterman	IJsselmuiden	20040713
6.	20040706	W.J. Brink	IJsselmuiden	20040713
7.	20040605	Fam. De Vegt	Grafhorst	20040713
8.	20040703	B. Otten	IJsselmuiden	20040713
9.	20040705	R.J.M. Meijer	Kampen	20040714
10.	20040704	A. van Enk	IJsselmuiden	20040714
11.	20040705	B. Nieuwbroek	Grafhorst	20040714
12.	20040628	M. van der Zwet	IJsselmuiden	20040714
13.	20040629	J. de Vries	IJsselmuiden	20040714
14.	20040706	Mts. R.G.W. wen A.J. Kalter- Kloosterziel	IJsselmuiden	20040714
15.	20040706	A.J. Wezenberg	IJsselmuiden	20040714
16.	20040629	W. Brink en B. Brink-Potkamp	IJsselmuiden	20040714
17.	20040702	SRK Rechtsbijstand, namens fami- lie Bos	Zoetermeer	20040714
18.	20040705	Stichting Rechtsbijstand, namens D.J. van Pijkeren	Zwolle	20040714
19.	20040705	Groenrecycling Wolfshagen B.V.	Hasselt	20040714
20.	20040621	A. Vinke, namens Dorpsbelangen 's-Heerenbroek	's-Heerenbroek	20040714
21.	20040705	H. Sluiter en J. Sluiter-van de Noort	IJsselmuiden	20040714
22.	20041015	Subcommissie van de Provinciale Commissie voor de Fysieke Leefomgeving (PCFL)	Zwolle	20041110
	20040623	Verslag inspraakavond te Kampen	Zwolle	20041130

BIJLAGE 5

Aanvullende effectbeschrijving natuur door de Commissie:

Mogelijke effecten van het voorkeursalternatief 'Glastuinbouwontwikkeling Koekoekspolder' op natuurwaarden in de omgeving

Beoordeling MER en aanvulling ten aanzien van natuur.

In het MER wordt geen inzicht geboden in:

- de ligging van ecologisch gevoelige gebieden en hun kwaliteiten;
- de mogelijke aantasting van die kwaliteiten door het voornemen;
- de significantie hiervan en de mogelijkheden van mitigatie en compensatie.

Met name de gevoelige gebieden buiten het plangebied en de mogelijke effecten daarop blijven onderbelicht.

In de aanvulling vindt een nadere kwalitatieve typering van de natuurwaarden en gevoelige gebieden in de omgeving van het plangebied plaats. De conclusies ten aanzien van de effecten zijn naar de mening van de Commissie nog steeds onvoldoende onderbouwd. In de aanvulling op het MER worden de volgende conclusies getrokken in de effectbeschrijving voor natuur:

- 'Aangenomen kan worden dat effecten van planontwikkeling op de beschreven beschermingsgebieden beperkt zijn';
- 'Er is een negatief effect op de vogels in de directe omgeving van het plangebied';
- 'Er zal broed-, leef- en fourageergebied verloren gaan, maar het is niet de verwachting dat er sprake zal zijn van significante effecten op populatieniveau. Het voortbestaan van de soorten in de regio komt niet gevaar';
- De precieze aard en omvang van de effecten wordt aangemerkt als leemte in kennis 'omdat dosis-effectrelaties ontbreken';
- 'Het effect op vogels kan niet gemitigeerd/gecompenseerd worden'.

De Commissie beoordeelt dat voorgaande conclusies onvoldoende gemotiveerd en onderbouwd worden. Zij is van mening dat er een meer kwantitieve en inzichtelijke onderbouwing mogelijk was geweest en geeft hier in de volgende paragraaf een aanzet toe.

Analyse door de Commissie op basis van bestaande gegevens.

Toegesplitst op de Polder Mastenbroek is in het kader van de milieueffectrapportage Stadshagen II bij Zwolle (2004) een effectenanalyse uitgevoerd door Tauw op basis van provinciale gegevens²¹.

Op basis van de gegevens uit dit MER Stadshagen II heeft de Commissie een soortgelijke, enigszins vereenvoudigde gevoeligheidsanalyse (contouren van 250m) uitgevoerd om inzicht te geven in de gevoeligheid van gebieden en de ernst van mogelijke effecten van het voorkeursalternatief (zie tabel 1 en kaartmateriaal in bijlage 5A).

²¹ Omdat er ook voor de toekomstige Stadswijk Stadshagen II weinig kennis was over de mogelijke effecten (licht, geluid, trillingen en verkeersbewegingen), is een gevoeligheidsanalyse voor het studiegebied uitgevoerd gebruik makend van effectcontouren gebaseerd op dosis-effectrelaties uit de literatuur. Als 'gemiddelde effect' is daarbij uitgegaan van een afstand van 200-250 meter tot het plangebied en gememoreerd dat voor ganzen die afstand veel gevoeliger kan zijn. Een mogelijke maat voor het effect is dan het aantal concentraties van een soort(groep) dat binnen de 'wandellende' effectcontour (met intervallen van 100m) in een bepaalde periode is waargenomen. Deze maat geeft een indicatie van de kans dat deze waarden verloren gaan. Voor een uitvoerige beschrijving en motivering van de analyse en methodiek wordt verwezen naar het betreffende MER.

Tabel 1. Gevoeligheidsanalyse: Het aantal concentraties van een soort binnen een afstand van 250-1500 meter buiten de plangrens van de Koekoekspolder.

soort	250 m	500	750	1000	1250	1500	hele polder Mastenbroek
Kolgans <i>aantal concentraties</i>							
1-1000	0	1	2	1	2	2	84
1001-5000	2	2	2	5	5	8	47
>5000	0	0	1	1	1	3	26
<i>idem, als % van totaal concentraties Mastenbroekpolder</i>							
1-1000	0%	1%	2%	1%	2%	2%	
1001-5000	4%	4%	4%	11%	11%	17%	
>5000	0%	0%	4%	4%	4%	12%	
Kleine zwaan <i>aantal concentraties</i>							
1-50	1	5	7	10	11	12	117
51-150	0	1	2	2	3	5	19
151-300	0	0	1	1	1	3	8
<i>idem, als % van totaal concentraties Mastenbroekpolder</i>							
1-50	1%	4%	6%	9%	9%	10%	
51-150	0%	5%	11%	11%	16%	26%	
151-300	0%	0%	13%	13%	13%	38%	
steltlopers (goudplevier, kievit) <i>aantal concentraties</i>							
1-250	0	0	0	0	2	2	31
251-1000	0	0	2	3	5	6	21
1001-5000	0	1	1	1	2	3	11
<i>idem, als % van totaal concentraties Mastenbroekpolder</i>							
1-250	0%	0%	0%	0%	6%	6%	
251-1000	0%	0%	10%	14%	24%	29%	
1001-5000	0%	9%	9%	9%	18%	27%	
steltlopers (regenwulp) <i>aantal concentraties</i>							
>1	1	1	2	3	4	4	23
<i>idem, als % van totaal concentraties Mastenbroekpolder</i>							
>1	4%	4%	9%	13%	17%	17%	

Relevante vóórkomens van kwalificerende soorten

Uit de tabel en het kaartmateriaal in bijlage 5A blijkt tot op zekere hoogte de betekenis van Polder Mastenbroek voor kwalificerende soorten van de aangewezen nabijgelegen Vogelrichtlijngebieden en met name ook het noordelijk deel van de polder en de directe omgeving van het plangebied. Vooral de concentraties aan Kleine zwanen (zie bijlage 5A, figuur 3) in het noordelijk deel van de polder zijn opmerkelijk, waarvan een aanzienlijk percentage dichtbij het plangebied fourageert.

Het voornemen zou door middel van externe werking negatieve effecten kunnen hebben op de Kleine zwanen in het Vogelrichtlijngebied.

Op basis van deze gegevens kan geconstateerd worden dat gecombineerde effecten²² van met name het voorkeursalternatief aanzienlijker kunnen zijn dan in het MER en de aanvulling wordt geschetst.

Vragen die bij de besluitvorming beantwoord moeten worden om deze eventuele effecten mee te kunnen wegen, zijn:

- Welk deel van de populatie van de Kleine zwaan en andere kwalificerende soorten uit de Vogelrichtlijngebieden fourageert in de Mastenbroekpolder?
- Waarom zit de Kleine zwaan vooral in het noorden en hoe wordt hier in de planvorming rekening mee gehouden?
- Is de Koekoekspolder ook een barriere in migratieroutes voor soorten als Kleine zwaan en heeft deze soort mogelijkheden om uit te wijken indien het gebied als leef- en fourageergebied minder geschikt wordt?
- Aangezien op basis van de beschikbare gegevens niet kan worden uitgesloten dat er op grond van externe werking sprake is van significante gevolgen van dit voornemen voor de nabijgelegen Vogelrichtlijngebieden, is het noodzakelijk om een passende beoordeling uit te voeren.

Mogelijke aantasting van weidevogels

Het MER en aanvulling geven geen inzicht in de kwantitatieve betekenis en mogelijke aantasting van de Mastenbroekpolder als belangrijkste, provinciale weidevogelgebied. Gecombineerde effecten zijn ook hier te verwachten van lichtuitstraling, verkeer en toename predatie.

Geluid: Broedende weidevogels kunnen worden verstoord binnen een zone waarin een geluidsniveau van 44 dB(A) of hoger optreedt. Boven dit geluidsniveau vindt afname van territoriumdichtheid plaats. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat dergelijke geluidswaarden overschreden worden langs de rand van gebied. Op grond daarvan wordt in effectenanalyses in kader van m.e.r.²³ naar aanleiding van geluidshinder een effectafstand tot 150 meter aangehouden vanaf de verstoringsbron. Voor deze activiteit is de verstoringsbron het verkeer op de Hagedoornweg met de ontsluiting door de polder zelf. De ontsluitingsweg die door de Mastenbroekpolder zelf loopt, is in het MER niet beschreven. Voor de bepaling van de effecten moet een indicatie gegeven worden van het minimale areaal van de Mastenbroekpolder dat verloren zal gaan in de Hagedoornweg-variant (het voorkeursalternatief).

Predatie: Een ander aspect is de aanleg van laanbeplanting langs de Hagedoornweg. Bekend is dat hoge uitzichtspunten, dus juist die laanbeplanting, zeer aantrekkelijk zijn voor predatoren (bijvoorbeeld zwarte kraaien) die (grote delen van) het gebied leeg zullen roven en dus desastreus zijn voor een weidevogelgebied.

²² Geluid, verkeersbewegingen over de Hagedoornweg en via de ontsluitingsweg door de Polder Mastenbroek, lichthinder.

²³ Zie bijvoorbeeld het MER Noordwesttangent Leeuwarden (2003).

Diffuse verspreiding pesticiden

Bij de analyse van effecten op de omgeving is de emissie van stoffen via de atmosfeer (waaronder pesticiden) niet beoordeeld. Bij een overheersende zuidwestelijke windrichting liggen beschermingsgebieden met de status van Vogel- en Habitatrichtlijngebied binnen de invloedssfeer van het plangebied. Van moderne bestrijdingsmiddelen wordt aangenomen dat ze weliswaar goed afbreekbaar zijn in het milieu, maar in de literatuur wordt anderzijds gemeld dat het totaal aan pesticiden een significante druk kan uitoefenen op aquatische ecosystemen, in dit geval dus relevant voor het Zwarte Water.

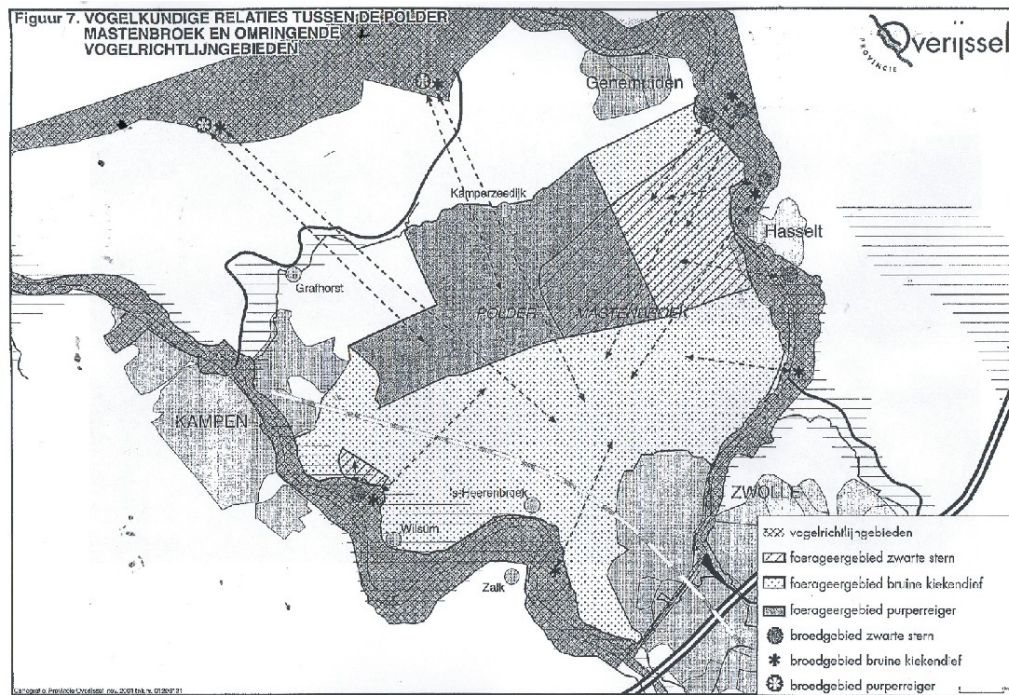
Lichthinder

Op basis van de gevoeligheidsanalyse kan geconstateerd worden dat de lichtemissie van het voornemen gevolgen kan hebben voor een aanzienlijk aantal beschermde soorten.

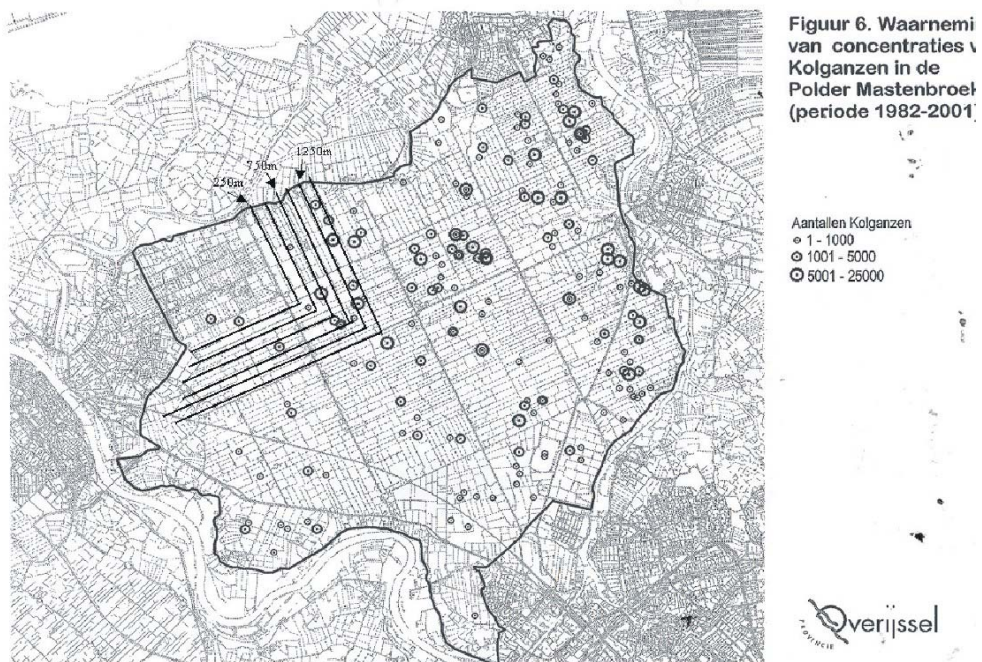
Conclusie

De Commissie concludeert dat er een reële kans is dat de gecombineerde effecten op de natuurwaarden in de omgeving groter zijn dan nu in het MER en de aanvulling wordt geschetst, met name als bij deze beschouwing ook de cumulatieve effecten van ruimtelijke ontwikkelingen elders betrokken worden (zoals de stadswijk Stadshagen II en andere glastuinbouw in de Noord-oostpolder).

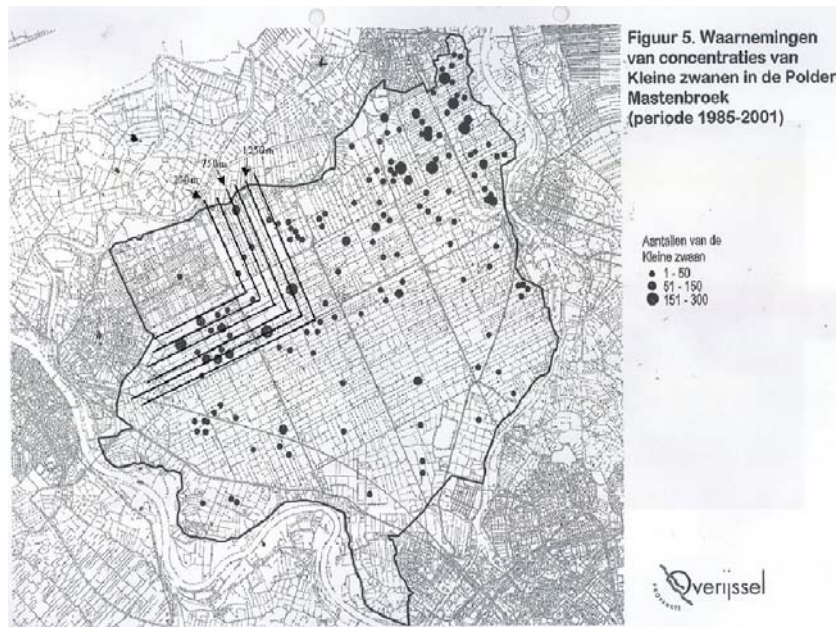
BIJLAGE 5A

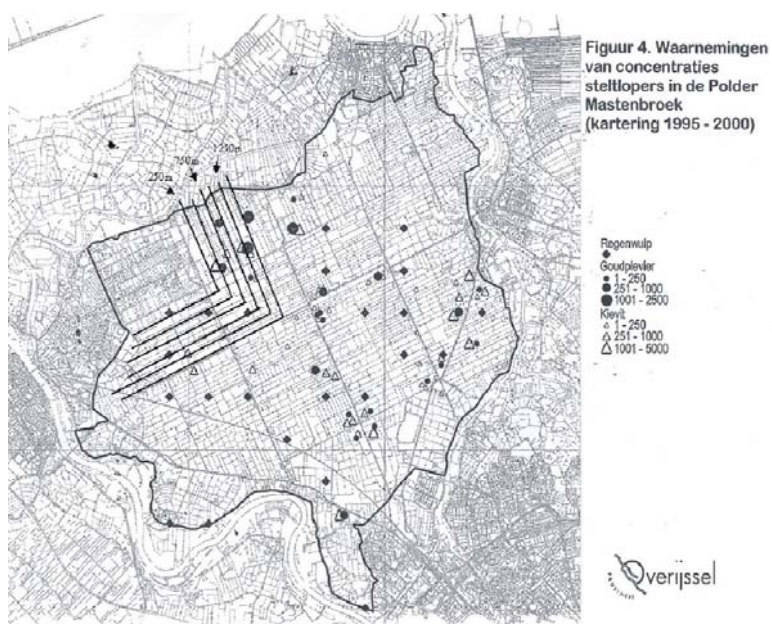
Figuur 1: Vogelkundige relaties tussen de polder Mastenbroek en omringende Vogelrichtlijngebieden

Figuur 2: 250 m contouren rondom Koekoekspolder: Kolganzen

Figuur 3: 250m contouren rondom Koekoekspolder: Kleine Zwanen

Figuur 4: 250m contouren rondom Koekoekspolder: Steltlopers

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Kampen en de aanvulling daarop

De ontwikkelingsmaatschappij Koekoekspolder B.V., bestaande uit gemeente Kampen, Grontmij en GLTO, wil de Koekoekspolder ontwikkelen tot een hoogwaardig en duurzaam glastuinbouwgebied. De hoeveelheid glastuinbouw zal daarvoor in een periode van 4 tot 6 jaar worden uitgebreid met circa 210 ha. Ten behoeve van de herziening van het bestemmingsplan voor het gebied door de gemeente Kampen is er een milieueffectrapport en een aanvulling hierop opgesteld.

ISBN 90-421-1368-5